

Huvudman

LIDKÖPINGS KOMMUN
kommun@lidkoping.se

Beslut

Datum 2026-05-07
Dnr SI 2026:1688
Sida **1 (23)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Örslösa skola i Lidköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lidköpings kommun att senast den **6 november 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande det förebyggande arbetet för studiero, skolans ordningsregler, utredningar om ordningsstörande beteende, arbetet med särskilt stöd samt att agera vid och anmäla kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Lidköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Lidköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Förebyggande arbete för studiero

1. Se till att rektorn kartlägger elevernas studiero, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero samt att rektorn utifrån analysen beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Kartläggningen och analysen ska omfatta elevhälsans medverkan och rektorns roll i arbetet med studiero. Den ska även omfatta personalens gemensamma förhållningssätt och hur undervisningens genomförande påverkar studieron, exempelvis om det är tydligt för eleverna vad de ska ägna sig åt och om de får den ledning och stimulans samt de stödinsatser som de behöver. Arbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Huvudmannen ska i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för resultatet av uppföljningen, analysen samt för beslutade respektive dittills genomförda åtgärder. (5 kap. 3 § skollagen)

2. Se till att huvudmannen följer upp och analyserar de förutsättningar och behov som skolenheten har när det gäller att bedriva ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero. Med förutsättningar avses här styrning och ledning, personella och ekonomiska resurser samt personalens kompetens. Huvudmannen ska utifrån uppföljningen och analysen bedöma om skolenheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra sitt uppdrag när det gäller studiero. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och bedömningen i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a §, 5 kap. 3 § andra stycket skollagen)

Ordningsregler

3. Se till att ordningsregler utarbetas utefter skolans behov och att reglerna regelbundet följs upp, samt omarbetas vid behov, under medverkan av eleverna. Ordningsreglerna och en beskrivning av hur och när eleverna har medverkat ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning. (5 kap. 5 § skollagen)
4. Huvudmannen ska se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 30 oktober 2026 följer upp hur ordningsreglerna följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av analysen samt en beskrivning av genomförda åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)

Utredning av ordningsstörande beteende och åtgärder för att ändra beteende

5. Se till att huvudmannen och/eller rektorn vid minst ett tillfälle innan den 30 oktober 2026 informerar lärare och elevhälsans personal om skollagens krav att se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse samt informera om rektorns skyldighet att se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § samt 5 kap. 9 och 10 §§ skollagen)
6. Se till att rektorn utreder saken om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Utifrån resultatet av utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden den 11 maj 2026 till och med den 30 oktober 2026. Denna dokumentation ska ges in till

Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9 och 10 §§ skollagen)

Särskilt stöd

7. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 30 oktober 2026 informera samtlig personal om skollagens krav gällande:
 - a. när personal ska anmäla till rektorn (eller den rektorn delegerat uppgiften att ta emot anmälningar till) att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. I informationen bör förtydligas att en anmälan om behov av särskilt stöd ska innefatta samtliga ämnen med bristande måluppfyllelse samt att sådan anmälan också kan göras utifrån andra skolsvårigheter
 - b. rektorns skyldighet att skyndsamt initiera en utredning utifrån en anmälan
 - c. skolans rutiner för anmälan om behov av särskilt stöd.

Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § skollagen samt 3 kap. 7 § skollagen).

8. Se till att lärarna som bedriver undervisning identifierar och anmäler vilka elever som trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kunskapsnivåer som minst ska uppfyllas. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 11 maj till den 30 oktober 2026 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Detsamma gäller för anmälningar som har inkommit tidigare men där utredning ännu inte har påbörjats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
9. Se till att rektorn skyndsamt startar utredningar av elevers behov av särskilt stöd för samtliga anmälda elever. Detsamma gäller för elever som gett särskilt stöd utan att vare sig anmälan eller utredning gjorts. (3 kap. 7 § skollagen)
10. För varje utredning om särskilt stöd som har avslutats innan den 30 oktober 2026 ska rektorn, eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden den 11 maj till den 30 oktober 2026. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärdande arbete för att motverka kränkande behandling

11. Se till att rektorn, vid minst ett tillfälle innan den 30 oktober 2026 klargör skyldigheten för all skolpersonal att, när en elev blir utsatt för kränkande behandling, agera genom att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a § andra stycket, 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)
12. Se till att huvudman säkerställer att samtlig personal uppfyller sin skyldighet att agera, genom att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, vid kränkningar. Dokumentation gällande på vilket sätt huvudman säkerställt detta ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (1 kap 5 §, 5 kap. 6 § och 6 kap. 5 § skollagen)
13. Se till att rektorn, vid minst ett tillfälle innan den 30 oktober 2026, klargör skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling ska göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen eller den som huvudmannen utser ska dokumentera när informationen lämnats och på vilket sätt den getts. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a § och 6 kap. 10 § skollagen)
14. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit och som anmälts till huvudmannen under perioden den 11 maj till den 30 oktober 2026. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:1688) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys och uppgifter om eventuella missförhållanden under våren 2026 inlett en tillsyn av Örslösa skola i Lidköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Örslösa skola följer gällande bestämmelser om förebyggande trygghetsarbete, ordningsregler, utredningar om ordningsstörande beteende, arbetet med särskilt stöd och arbetet för att motverka kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan 24 och 25 mars 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans tre senaste kvalitetsrapporter, skolans plan mot kränkande behandling, ordningsregler, enkätunderlag för 2024 och 2025 avseende trygghet och studiero, betygskataloger och åtgärdsprogram för årskurs 6. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Personalens arbete för studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Den rådande situationen avseende studiero på skolan

Samtliga intervjuade elever uppger att det på vissa lektioner råder sådan brist på studiero att det är svårt att koncentrera sig. Denna bild delas i sin helhet av representanter från elevhälsan (EHT) samt rektorn. Lärarna tycker inte generellt att studieron har sådana brister att det är svårt för eleverna att koncentrera sig, men beskriver dock att det kan bli oroligt i klasserna och att vissa elever kan bli rastlösa. Elevernas och EHT:s uppfattning är att studieron varierar mellan olika klasser, lektioner och lärare. Både elever, EHT och rektorn har uppmärksammat en försämrad studiero i klasserna på mellanstadiet.

I skolenkäten från 2025 framgår det mycket låga resultat från elevsvaren gällande studieron. Det framgår även att eleverna svarar lågt om delar i undervisningen som rör stimulans, kritiskt tänkande och inflytande över undervisningen. Resultatet på samtliga av dessa områden har också försämrats jämfört med skolenkäten år 2023. Resultatet av skolans egen enkät från höstterminen 2025 visar att 11 % av eleverna aldrig upplever arbetsro. 33 % av eleverna svarar att det *ibland* är så stökigt på lektionerna att de har svårt att koncentrera sig. 23 % av eleverna uppger att det *ofta* är så stökigt på lektionerna att de har svårt att koncentrera sig och drygt 4 % uppger *alltid* på samma fråga.

Av intervjuer med lärarna, elevhälsan, rektorerna och skolans kvalitetsrapporter framgår nuvarande årskurs 6 har haft utmaningar kopplade till studieron under flera år. Av informationsinhämtningen och i intervjuer med EHT och med rektorerna framgår att det finns några elever med mycket hög frånvaro, delvis kopplad till den bristande studieron. I skolans kvalitetsrapporter framhålls att klassen är i behov av likvärdig lektionsstruktur för ökad tydlighet och förutsägbarhet, samtidigt som det i samma rapporter beskrivs att undervisningen i klassen ser olika ut beroende på vilken lärare som undervisar.

Vid Skolinspektionens lektionsobservationer noteras att det i vissa klasser förekommer att elever upprepat pratar med varandra under arbetspassen, och gör så relativt högt. Det finns också lektioner där flera elever rör sig runt i klassrummet, går in och ut genom dörrar samt struntar i att göra saker de blivit tillsagda eller ombedda att göra av sin lärare. Det blir ingen reaktion från ansvarig lärare på beteendet. Det finns också elever som blir

klara med arbetsuppgifter och inte vet vad de ska göra därefter. Skolinspektionen observerade även lektioner där det är tyst, elever sitter stilla, räcker upp handen vid frågor och förefaller arbeta med lektionsuppgifter. Vid Skolinspektionens observationer noteras även skillnader i hur strukturerad undervisningen är.

Skolans arbete med att kartlägga och analysera behov

Skolinspektionen har tagit del av skolans systematiska kvalitetsarbete genom rapporter för läsåren 22/23, 23/24 samt 24/25¹. Av dem framgår att skolan regelbundet följer upp elevernas uppfattning om studieron genom enkäter. EHT säger att de får en bild av studieron genom exempelvis lektionsobservationer och samtal med eleverna. Rektorn säger att hen även information om studieron genom samtal med vårdnadshavare.

Rektorn uppger att det saknas struktur för ett analysarbete på skolan och i det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn uppger vidare att resultat från skolenkäten och skolans egen enkät har diskuterats alldeles för lite på skolan. Eleverna säger i intervjun att de inte har pratat med sina lärare om vad det senaste årets enkätsvar visade. EHT uppger i intervjun att de inte har fått se resultatet av skolans egen enkät och har inte varit med i något analysarbete gällande denna. Ingen av de intervjuade uppger att de har jämfört elevsvarens låga resultat gällande studiero med det låga resultatet gällande undervisningen. Lärarna säger att rektorn har ombett lärarna att analysera orsaken till de låga enkätresultaten. De säger att de drog slutsatsen att rasterna var ett problemområde som spillde över på studieron i klassrummen. Lärarna har inte fått återkoppling från rektor på sin analys.

Enligt rektorn identifierades år 2024 behovet hos lärarna att öka deras analysförmåga gällande exempelvis hur insatser faller ut och orsakerna till det. Detta analysarbete skulle behöva göras löpande men så sker inte i dagsläget.

EHT och rektorn säger i intervjuerna att de bedömer att skillnader i studiero mellan låg- och mellanstadiets beror på att lågstadiet har större tydlighet i undervisningen och ett bättre relationellt arbete med eleverna.

Förebyggande åtgärder för studiero och utvärdering av dem

Rektorns bild av det förebyggande arbetet för studiero är att insatser och åtgärder är rätt, men att det finns problematik vid implementeringen. EHT delar rektorns bild. Både rektor och EHT är eniga i att undervisningen på skolan fortsatt bedrivs på olika sätt trots skolans arbete för struktur, tydlighet och likvärdighet i undervisningen.

¹ Systematiskt kvalitetsarbete i Barn & Skola *kvalitetsmätning kunskap, utveckling och lärande* läsåret 2022/2023; Systematiskt kvalitetsarbete Sektor utbildning *kvalitetsmätning kunskap, utveckling och lärande* läsåret 2023/2024, Kvalitetsredovisning GR 24/25

Lärargruppen anser generellt att det saknas styrning gällande arbetet med studiero på skolan och upplever att de som arbetslag får ta ett stort eget ansvar för studieron i klassrummen. EHT delar inte lärarnas bild av ansvarsfördelningen gällande studieron på skolan. EHT menar att de under längre tid arbetat med läroplanen gällande lektionsstruktur, förutsägbarhet och tydlighet på lektionerna. Uppföljning har skett via EHT:s arbete med systematiska elevhälsoarbete och där har vissa mönster blivit tydliga enligt rektorn.

I de tre kvalitetsrapporterna (2022–2025) har skolan identifierat åtgärder för trygghet och studiero, samtliga i någon grad kopplade till genomförandet av undervisningen, ledarskap i klassrummet och relationen mellan elev och lärare. Fokus i undervisning har legat på gemensam struktur samt variation i undervisningen som en nyckel för ökad studiemotivation och studiero. EHT beskriver att de arbetat med olika åtgärder för ökad studiero riktade mot läroplanen; både tematiskt arbete, föreläsningar och ett arbete med relationellt förhållningssätt via förstelärare. Lärarna bekräftar att de arbetat med kooperativt lärande samt att de kontinuerligt arbetar med studieron som prioriterat område. Viss utvärdering av tidigare års insatser kan utläsas i rapporten för läsåret 2024/25.

I rapporten för läsåret 2024/25 framhåller skolan att de har etablerat framgångsrika strukturer genom konsekvent fokus på tydlighet, förutsägbarhet och närvarande vuxenstöd. Rapporten anger också att eleverna känner sig tryggare på skolan och att studieron ökat. I samma rapport anges dock också att skolans pedagoger är i behov av att finna ett systematiskt och forskningsbaserat sätt att arbeta på för att skapa ordning, studiero och ett inkluderande undervisningsklimat. Gällande bristerna i studieron i årskurs 6 har specifika åtgärder riktats mot klassen och mot de lärare som undervisar den. Läroplanen i årskurs 6 får handledning. Rektorn följer upp denna och tycker sig ha sett effekt av åtgärden.

Utifrån lärarnas analys av att eleverna tar med sig konflikter från rasten till klassrummet har de justerat rastschema och fördelat speltid på fotbollsplanen. I vissa fall har även uppstart på lektioner justerats för att minska orolighet i klassrummet efter rast. Lärarna har sett positiv effekt på tryggheten och studieron av dessa åtgärder.

Det framkommer att det inte skett någon skolövergripande analys eller uppföljning varken av de behov som framkommer i föregående års kvalitetsrapport eller av de enkäter som genomförts under året. År 2024/2025 års rapport saknar utvärdering av föregående års behovsanalys. EHT:s bild är att insatserna som skolan gör inte följs upp för att se om de ger effekt.

Rektorn och EHT säger i intervjuerna att lärarna har ifrågasatt beslutade åtgärder för ökad studiero och överenskomna insatser genomförs inte. De

uppgger att orsaken till att åtgärder och insatser inte implementeras i praktiken är bristande mottaglighet hos vissa lärare. Detta menar EHT är generellt för samtliga årskurser på mellanstadiet. Rektorns bild är att insatser och åtgärder som skolan beslutat om inte fungerar i praktiken och har identifierat lärarnas inställning som en delorsak till detta. Rektorn uppgger att hen arbetar via löne- och medarbetarsamtal för att säkerställa att implementering av överreskomna åtgärder görs.

EHT lyfter problematiken kring att lärare gör olika i sin undervisning trots skolans insatser för ökad likvärdighet och tydlighet. Rektorn säger att strukturen på lektionerna inte alltid är tydlig för eleverna och att åtgärderna för förändringar i undervisningen inte fått full effekt. Uppstarten på dagen ser ofta lika ut för eleverna men därefter varierar lektionsstrukturen, uppgger lärarna.

Det saknas även riktad uppföljning och orsaksanalys kring varför åtgärder gällande utformning av undervisningen inte gett önskat utfall.

Rektor uppgger i intervju att hen skapar organisatorisk möjlighet att genomföra åtgärder och menar att skolan inom den egna organisationen har de resurser som krävs för förändring. Dock uppgger både rektorn och EHT att de arbetar för lite tid på skolan för att fullt ut kunna genomföra de förebyggande insatser för studieron som de önskar.

Rektorn och biträdande rektorn beskriver sig något splittrade i sitt uppdrag mellan två skolor och uppgger att deras tid inte räckt till för att exempelvis bilda sig en uppfattning om studieron genom lektionsobservationer. EHT består av kurator och specialpedagog som arbetar 1,5 dagar i veckan på skolan. Därtill finns en skolpsykolog som fördelar sin arbetstid på 7 olika skolor, däribland Örslösa. Skolsköterskan arbetar på timbasis på skolan och gör endast lagstadgade uppgifter. EHT bedömer generellt att de har för liten närvaro på skolan för att ha förutsättningar att arbeta förebyggande med studieron, exempelvis genom att implementera insatser. Behovet av större närvaro av EHT på skolan har även lyfts av lärarlagen.

Ordningsregler

Rektorn uppgger att skolans ordningsregler är det som kallas Örslösa skolas tre gyllene/enkla regler. Skolan har även ett förväntansdokument som enligt rektor är de ordnings/trivselregler som lämnats in i informationsinhämtningen. Samtliga ordningsregler är kammungemensamma och centralt framtagna. Reglerna har sett likadana ut i minst fem års tid enligt rektorn.

EHT upplever att det inte finns tydliga ordningsregler på skolan. De tre gyllene/enkla reglerna utgör generella beskrivningar. EHT känner inte till skolans andra dokument med ordnings/trivselregler. Eleverna känner till de tre gyllene reglerna men uppgger att de är otydliga och snarast betyder att man ska vara snäll mot varandra. Eleverna i årskurs fem och sex uppgger

att de i övrig inte känner till vilka ordningsregler som finns på skolan. Rektorn uppger att eleverna inte har varit delaktiga i framtagandet av de tre gyllene/enkla reglerna men att dessa aktualiserats med elev- och klassråd.

Samtliga elever uppger att de har klassrumsregler som de fått vara med att ta fram. Dessa upplevs som konkreta och lätta att följa. Lärarna beskriver att dessa regler uppdateras årsvis.

Flera lärare har till ledningsgrupp framfört behovet av nya och tydligare ordningsregler, anpassade efter skolans förutsättningar. Utan ledning från rektorn har lärarna påbörjat ett arbete med att formulera nya regler i samråd med elevrådet. Inget konkret har kommit ur detta arbete ännu.

Eleverna upplever att inget särskilt händer om en elev bryter mot en ordningsregel. Det kan hända att någon får en tillsägelse eller att läraren uppger att de ska ringa till elevens vårdnadshavare. Hemringning sker dock sällan och upplevs mest som ett hot av eleverna.

Utredning av ordningsstörande eller olämpligt beteende

Både elever, lärare, EHT och rektorn kan identifiera elever som återkommande ofta stör ordningen i klassrummet. Eleverna beskriver det sker störningar i klassrummen fyra till fem dagar i veckan. Lärarna uppger att ordningsstörningar i klassrummet varierar men att det de senaste veckorna skett ordningsstörningar dagligen.

Störningar kan enligt eleverna bestå i elever som kryper på mattan, välter pärmar eller skärmar i klassrummet, rör sig i klassrummet, skriker, tänder och släcker lampor upprepade gånger eller kastar suddgummin. Lärarna brukar säga till eleverna med sparsam effekt.

Lärarna uppger att det kan ske ordningsstörningar av olika skäl och beskriver olika strategier för att möta och hantera elever som stör, så som pausplatser i eller utanför klassrummet och tillsägelser. Det händer att lärare kontakter vårdnadshavare om en elev stört ordningen. Lärarna uppger att de skulle behöva rektorns stöd i att hantera ordningsstörningar och har bland annat efterfrågat tydligare ordningsregler eller en konskevenstrappa. Större ordningsstörningar lyfts via EHT-möten där även rektorn närvarar.

EHT har identifierat behov hos vissa ordningsstörande elever och bedömt att det är nödvändigt med vissa insatser i syfte att minska elevens ordningsstörningar. Skolpsykologen har också gjort vissa insatser och gett rekommendationer för enskilda elever som ofta stört ordningen. Detta har skett i samråd med lärare. Rektorn delar bilden som presenteras av EHT av att om identifierade behov skulle tillgodoses för vissa elever skulle troligen eleven störa mindre. EHT och rektorns uppfattning är att rekommendationer och insatser inte alltid får effekt i praktiken. Rektorn agerar genom att uppmana lärarna att genomföra de insatser som beslutats

om. Rektor lyfter också att vissa ordningsstörande elever kan ha bakomliggande svårigheter. I de fallen arbetar skolan med ett underlag i kontakt med vårdnaden och kan den vägen få syn på orsaker till ordningsstörningar.

Via informationsinhämtningen framgår att det inte startats några utredningar gällande ordningsstörande beteenden på skolan. Rektorn menar att viss kartläggning av elever som återkommande stör har skett via en pedagogisk eller social kartläggning. Rektor och EHT uppger dock att det finns behov av att genomföra utredningar om ordningsstörande beteende och rektor påpekar att sådana utredningar skulle kunna bidra med en tydlighet gällande vilka insatser som krävs. Lärarna uttrycker i intervjun att de inte känner till att utredningar om ordningsstörande beteenden är möjliga att genomföra.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 a § skollagen första stycket följer att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Enligt 5 kap. 9 och 10 §§ skollagen ska rektorn se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningar för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

I förarbetena till ovannämnda bestämmelse (prop. 2021/22:160, s. 46 samt 228f f.) anges att ett förebyggande arbete bland annat innebär att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns

för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Vidare framgår att förebyggande arbete för studiero innebär att skolan arbetar proaktivt med att ge eleverna goda förutsättningar till lärande genom att identifiera och undanröja hinder för lärande så att eleverna ska kunna ägna sig åt och koncentrera sig på undervisningen. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Men det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver.

I förarbetena (s. 236) anges även att om det till exempel finns ordningsregler som fungerar mindre väl ur vissa avseenden eller som följs i låg utsträckning ska skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt, om det anses viktigt att ha kvar dem, eller ta bort dem, om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Lgy25, 2.6 Rektors ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete för studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans förebyggande arbete för studiero.

Av utredningen framkommer att alla elever inte har en sådan studiero att de kan koncentrera sig på sitt skolarbete. Det framgår även att viss undervisning har god studiero. Brist på studiero leder till en stökig miljö där undervisningen störs i sådan omfattning att det blir svårt för eleverna att koncentrera sig.

Ett arbete för att skapa studiero innefattar att följa upp och kartlägga nuläget, analysera vilka hinder som finns för att skapa studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder. Det genomförs visserligen kartläggningar av elevernas studiero i form av årliga enkäter

och personalens löpande samtal med eleverna, men intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn visar att resultaten inte har analyserats eller föranlett att rektorn satt in åtgärder utifrån behoven på skolan. Det framkommer även av utredningen att det inte skett någon skolövergripande analys eller uppföljning av de behov som framkommer i föregående års kvalitetsrapport.

Rektorn beskriver i intervju att det saknas struktur i analysarbetet och i det systematiska kvalitetsarbetet. Utredningen visar i linje med detta att analysarbetet på skolan är sporadiskt och har ett åtgärdande fokus snarare än ett förebyggande. Att både uppföljning och analys av behoven på skolan brister gör att det saknas ett fullgott underlag för att sätta in adekvata åtgärder för att eliminera hinder för god studiero. Det innebär också att åtgärderna som skolan vidtar inte blir tillräckligt träffsäkra eller relevanta utifrån situationen på skolan.

Skolans åtgärder för att öka studieron har under lång tid haft undervisningens kvalitet och utformning i fokus. Riktade insatser utifrån identifierade behov i årskurs 6 har också vidtagits. Utredningen visar dock att de beslutade åtgärderna inte får fäste i praktiken och att det saknas gemensamma förhållningssätt rörande arbetet med att skapa studiero. Det saknas uppföljning gällande denna problematik och det saknas också analys till varför insatser inte får effekt, både på övergripande nivå och på klassspecifik nivå. Rektorn har identifierat en viss problematik som rör lärargruppens implementering av åtgärder, men har inte gjort någon vidare analys av hur hen avser komma till rätta med detta. Avsaknaden av gemensamma förhållningssätt för att skapa studiero påverkar undervisningen negativt. När regler, stödåtgärder och andra åtgärder inte implementeras likvärdigt leder det till bristande studiero i form av störande inslag och att eleverna ägnar sig åt annat än skoluppgifter. Gemensamma och välförankrade förhållningssätt och rutiner som följs av all personal är en förutsättning för att arbetet för att skapa studiero ska få genomslag.

Som framgår av förarbetena ovan är studiero tydligt relaterad till undervisningens kvalitet, lärarnas ledarskap och arbete med olika stödinsatser. Tillsynen visar att det finns brister i att ge elever det stöd som eleverna är i behov. Utredningen visar vidare att undervisningens kvalitet varierar mellan lektionerna och att det har betydelse för studieron. Det är därför viktigt att analysen av uppföljningens resultat också innefattar undervisningens kvalitet och i vilken utsträckning eleverna ges det stöd som de behöver.

Även om rektorn i intervju uppger att skolan har förutsättningar att arbeta förebyggande med studieron beskriver rektorn och EHT samtidigt att de saknar förutsättningar att arbeta på ett tillräckligt sätt med den

förebyggande studieron på grund av sin begränsade arbetstid på plats på skolan.

Ordningsregler

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i arbetet med ordningsregler.

Av utredningen framkommer att skolan saknar egna utformade ordningsregler som rektorn beslutat om och som utgår ifrån skolans behov. Eleverna har inte heller varit delaktiga i frågan om att ta fram ordningsreglerna.

De två olika dokument som lämnats in och hänvisats till som skolans ordningsregler är inte formulerade specifikt för Örslösa skola utan centralt framtagna i kommunen uppger rektorn. Lärarna har påtalat behovet för rektorn av att ta fram specifika skolgemensamma ordningsregler som tydligare utgår från skolans behov. Detta önskemål har hittills inte lett till någon förändring av ordningsreglerna. EHT och elever beskriver att de nuvarande reglerna upplevs otydliga och svåra att följa. De nuvarande reglerna har sett likadana ut i minst fem års tid enligt rektorn. Rektorn uppger att reglerna aktualiserats via elev- och klassråd, men att detta inte inneburit någon elevmedverkan för att justera reglerna.

Brister i skolans arbete med utredning av ordningsstörande eller olämpligt beteende

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att utreda elevers ordningsstörande beteende vilket gör att skolan även brister i att vidta adekvata åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av utredningen framgår att personalen har identifierat elever som återkommande stör ordningen, men trots det har inga utredningar om ordningsstörande beteenden har genomförts. Rektorn beskriver att hen ser ett behov av att utredningar gällande ordningsstörningar genomförs och medger att det är en brist att detta inte gjorts. Utredningen visar vidare att det saknas kunskap bland personalen gällande hur ordningsstörningar bör hanteras och det tycks också saknas rutiner och samsyn kring hur lärarna ska agera när ordningsstörande beteende uppstår.

Avslutning

Bristerna som identifierats i utredningen påverkar och förstärker varandra. Bristande uppföljning och analys gällande studieron riskerar att bidra till att orsakerna till den bristande studieron inte identifieras och adekvata åtgärder sätts inte in. Frånvaron av tydliga ordningsregler och en avsaknad av konsekvens vid brytandet av dessa bidrar till otydlighet och otrygghet för eleverna. Detta i kombination med avsaknaden av utredningar om ordningsstörningar påverkar studieron negativt.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan om och utredning av behov av särskilt stöd

I kvalitetsredovisningen GR 2024/2025 beskrivs att många åtgärdsprogram utformas utifrån måluppfyllelse i kärnämnen och att det finns få eller inga åtgärdsprogram som utformas utifrån måluppfyllelse i SO eller NO/teknik. I kvalitetsredovisningen står att rektorn identifierat mönster i att åtgärder ofta handlar om läsförmåga, såväl avkodning som läsförståelse, samt att självständigt kunna använda de fyra räknesätten i matematik.

Lärarna uppger att rutinen gällande hur en anmälan om särskilt stöd ska göras är tydlig för samtliga. De uppger att anmälan sker via länkar i skolans digitala system. Anmälan leder till ett möte mellan läraren och EHT och därefter sker en kartläggning om eventuellt särskilt stöd.

Rektorn och EHT presenterar en annan bild än lärarna gällande tydligheten och efterlevandet av rutinen vid anmälan av särskilt stöd. Varken rektorn eller EHT tror att lärarna är helt införstådda med hur och när en anmälan ska göras. EHT kan ge exempel på när sådana diskussioner uppkommit med lärarna. Rektorn säger att det ska finnas en tydlig gång med hur man gör anmälan, men att alla lärare inte följer rutinen. Rektorn ser ett behov av att tydliggöra för lärarna vikten av att anmäla behov av särskilt stöd. Rektorn beskriver att det tidigare var otydligt för lärarna vad de förväntades göra om en elev riskerade att inte nå godtagbara kunskapsnivåer, men att det nu har förtydligats. Även formen för en anmälan och hur den går till har förtydligats för lärarna enligt rektorn och EHT.

Lärarna uppger att de anmäler elever som i behov av eventuellt särskilt stöd om eleven inte når målen i kärnämnen svenska, engelska och matematik. Detta är enligt lärarna det generella förfarandet på skolan och lärarna beskriver att de tidigare fått riktlinjer om att fokusera på kärnämnen. Lärarna upplever att de blivit hindrade från EHT att anmäla bristande måluppfyllelse i andra ämnen än kärnämnen, även om sådant behov identifierats. EHT säger att lärare uppger att elever uppnår godkänt betyg, medan de fått information från vårdnadshavare om att eleverna har F. Lärarna uppger å andra sidan att om en elev skulle ha icke godkänt betyg i enbart ett ämne, och inte kärnämnen, skulle man göra en utredning för det ämnet. Detta har förekommit i ämnet idrott vid något enstaka tillfälle. Lärarna uppger att eleverna som har åtgärdsprogram på skolan har problem med måluppfyllelsen i andra ämnen också, men åtgärdsprogrammen omfattar bara kärnämnen.

Rektorn delar inte lärarnas bild som beskrivs ovan och ställer sig frågande till varför det inte sker anmälan om särskilt stöd i alla ämnen som har

bristande måluppfyllelse. Problemet har nyligen identifierats av rektorn. Rektorns slutsats är att följden av en ofullständig anmälan av en elevs stödbehov blir att åtgärdsprogram som eventuellt utformas inte räcker hela elevens stödbehov.

Inte heller EHT delar lärarnas bild gällande att riktlinjen är att enbart anmäla kärnämnen för särskilt stöd. Om EHT skulle få in en anmälan om särskilt stöd i annat ämne skulle det utredas. EHT uppger dock att de i dagsläget enbart får in anmälningar om särskilt stöd gällande kärnämnen och saknar kännedom om att elever kan ha underkänt i andra ämnen.

Skolinspektionen har vid granskning av åtgärdsprogram för årskurs 6 också noterat att dessa åtgärdsprogram enbart innehållit uppgifter gällande kärnämnen.

EHT säger att de får in väldigt få anmälningar om utredning om särskilt stöd, vilket förvånat både EHT och en vårdnadshavare. EHT uppger också att anmälningar om särskilt stöd kan komma in mycket sent, så som under vårterminen för elever som går i årskurs 6. Rektorn delar den bild som EHT beskriver och uppger att skyndsamt i anmälan om särskilt stöd har påtalats för lärarna. EHT uppger att när de utreder elevers behov av särskilt stöd och sett över dokumentation som finns står det klart för dem att eleverna kan ha haft stödbehov som sträckt sig utöver vad som kan rymmas inom ordinarie undervisning under en längre tid.

EHT beskriver att lärarna vet att de har elever som inte når målen men där lärarna väljer att fortsätta arbeta med anpassat material under lång tid, ibland flera år, i stället för att anmäla behov av särskilt stöd. Det gör att det går för lång tid innan EHT utreder vad orsakerna är till att målen inte uppnås i det specifika ämnet och orsakar att utredningen om eleven stödbehov riskerar att bli ofullständigt på grund av tidsbristen.

EHT har betonat behovet av att tidigare identifiera elever som inte når målen. Specialläraren har fått ett sådant uppdrag riktat mot årskurs 3 och årskurs 6. Hen beskriver att skolan inte arbetar på detta sätt idag.

Elevexempel

Skolinspektionen har granskat skolans betygskatalog och identifierat flera elever har F i flera ämnen.

Lärarna ger ett elevexempel på en elev i lågstadiet som inte nått godtagbara kunskaper i musik utan att detta anmälts. Skolinspektionen har via betygskatalog identifierat två elever i årskurs 6 som fått underkänt i musik utan att anmälan för utredning om särskilt stöd gjorts.

EHT beskriver en elev som haft svårigheter att nå målen i flera ämnen men där enbart bristande måluppfyllelse i kärnämnen anmälts och sedermera inkluderats i ett åtgärdsprogram. Elevens åtgärdsprogram har uppdaterats men via uppdateringen har inte den bristande måluppfyllelsen i övriga ämnen inkluderats uppger EHT.

Arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram

I intervju med rektorn och EHT framkommer att det inte alltid fattas beslut om åtgärdsprogram för elever som är i behov av särskilt stöd. Eleverna kan ändå ha insatser som är att likställa med särskilt stöd. Exempel som Skolinspektionen identifierats beskrivs nedan.

En elev beskrivs ha särskilda behov. Rektorn och EHT beskriver att eleven får insatser som kan jämföras med särskilt stöd, bland annat i form av enskild undervisning i eget rum, utan att eleven har ett aktivt åtgärdsprogram. Rektorn uppger att detta är en brist. I den inlämnade dokumentationen ifylld av skolan anges att eleven är utredd för särskilt stöd och att beslut om åtgärdsprogram fattats ett visst datum. EHT uppger att detta inte stämmer. Det ska enligt EHT finnas en utredning för eleven och ett skrivet åtgärdsprogram som är två år gammalt. Det saknas dock beslut om att upprätta programmet. EHT har lyft denna problematik till rektorn utan att få besked. Enligt listan med information om datum för anmälningar, utredningar och beslut om åtgärdsprogram för särskilt stöd som skickats in till Skolinspektionen finns exempel på att det tagit två år från anmälan kom in till dess att utredning startats. Rektorn uppger att detta är för lång tid.

Två elever i årskurs 6 har problematisk skolfrånvaro och streck i många ämnen. Eleverna erhåller insatser som enligt EHT är att jämföra med särskilt stöd. Ingen av eleverna har något åtgärdsprogram vilket är en brist enligt rektorn.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 a § skollagen första stycket följer att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och i vissa angivna fall får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning om behov av särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende skolenhetens arbete med att anmäla elever behov av särskilt stöd, starta utredningar för elever i behov av särskilt stöd samt i arbetet med särskilt stöd genom upprättade åtgärdsprogram.

Anmälan om och utredning av behov av särskilt stöd

Det framgår av utredningen att rutin och agerande gällande elever som befaras få F i betyg inte fungerar fullt ut och att arbetet med extra anpassningar får pågå under alltför lång tid utan att läraren uppmärksammar EHT på bristande progression hos eleven. Det leder till att anmälningar om särskilt stöd inkommer sent till EHT vilket gör att utredningar om elevers stödbehov riskerar att bli ofullständiga på grund av tidsbristen. Det leder även till att elevers behov av ytterligare stöd utöver extra anpassningar inte anmäls för utredning om särskilt stöd. Detta leder i förlängningen till att elever på skolan som är i behov av särskilt stöd inte ges det.

Det råder motstridiga uppgifter mellan lärarna och rektorn samt EHT huruvida skolans rutiner för att anmäla är tydliga och tillämpas av alla. Olika insatser har dock gjorts för att ge lärarna full kunskap om när och hur en anmälan ska göras. Trots detta framkommer att elevers samtliga stödbehov inte anmäls, och att detta tycks vara den generella bilden på skolan. I utredningen framkommer flera exempel på elever är i behov av utredning för särskilt stöd, men att anmälan om detta inte har skett. Lärarna uppger att enbart kärnämnen ska eller får anmälas för särskilt stöd.

Således framgår att lärarna kan befara att elever, trots extra anpassningar, inte kommer att uppfylla gällande betygskriterier eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, men att dessa elever fullständiga stödbehov inte anmäls till rektorn. EHT och rektor uppger att lärarna inte anmäler elever för utredning om eventuellt behov av särskilt stöd i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Att elevers behov av utredning om eventuellt behov av särskilt stöd inte anmäls är en brist. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionens granskat framgår endast elevernas behov i ämnena svenska, engelska och matematik.

Eftersom elevers eventuella behov av särskilt stöd inte anmäls i alla delar som behovet finns i, kan inte heller fullständiga utredningar om särskilt stöd göras. Det får till följd att den efterföljande utredningen om särskilt stöd blir inkomplett eller att elever som har eventuellt behov av särskilt stöd inte utreds.

Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att både det bristande innehållet i anmälningarna om särskilt stöd och att dessa anmälningar kan komma in sent innebär att en central del av stödprocessen sätts ur spel och det får konsekvenser för de elever som är i behov av särskilt stöd.

Arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att besluta om att utarbeta åtgärdsprogram för de elever som är i behov av det.

Eftersom elevers behov i andra ämnen än svenska, engelska och matematik inte anmäls, utreds inte elevernas behov fullt ut. Det innebär att elevens behov av särskilt stöd eller hur det ska tillgodoses inte kan framgå av åtgärdsprogrammen. Det är en brist i förhållande till författningarnas krav.

Särskilda stödåtgärder ska beslutas och genomföras inom ramen för ett åtgärdsprogram. Utredningen visar att det finns i vart fall tre elever som erhåller insatser som motsvarar särskilt stöd, utan att ha något åtgärdsprogram. Elever på skolan har insatser utöver ordinarie undervisning, exempelvis enskild undervisning i annat rum än klassen under längre perioder. Trots det har varken beslut om att upprätta åtgärdsprogram fattats eller åtgärdsprogram upprättats.

Ett beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram är ett överklagbart beslut, varför det är av vikt att skolan fattar formella beslut som delges till eleverna och elevernas vårdnadshavare. Att detta inte har skett är en brist.

Åtgärdande arbete för att motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Nuläge

Elever beskriver att det är vanligt förekommande med bråk och skojbråk samt även hårda ord och svärord mellan elever på skolan. Rektorn, EHT och lärarna delar elevernas bild av situationen på skolan. Samtliga intervjuade är eniga om att det en eller flera gånger i veckan sker incidenter där personal behöver agera. Enligt eleverna är det framför allt raster men även omklädningsrum och korridorer som är platser där det oftare kan förekomma bråk och/eller hårda ord. Eleverna upplever att det oftast finns vuxna att prata med på rasterna, men att de vuxna inte är närvarande på alla delar av skolgården. Där vuxennärvaro saknas händer det oftare incidenter, uppger eleverna.

Agerande

Eleverna berättar att de vuxna oftast säger till om de hör någon uttrycka hårda ord, men också kan strunta i det och låter eleverna lösa det själva. Eleverna uppger att det alltid är samma lärare som struntar i elevernas språkbruk. Eleverna beskriver vidare att lärarna oftast kommer om de ser ett allvarligare bråk eller slagsmål. Flera elever beskriver dock att de tycker att lärarna oftast agerar för långsamt om det uppstår en konflikt. Eleverna ger även flera exempel på när det skett slagsmål på skolan och lärare bevittnat detta utan att agera. Ofta leder ett icke-agerande från de vuxna till att situationen förvärras uppger eleverna. Hårda ord kan till exempel leda till bråk och slagsmål och redan existerande bråk kan eskalera, säger eleverna.

Rektorn och EHT delar elevernas bild av att alla lärare inte agerar vid kränkningar. Rektorn lyfter att skolans egen enkät visar en ökning i att elever upplever att vuxna inte agerar, vilket rektorn anser är allvarligt. Rektorn har identifierat att vissa lärare alltid agerar medan andra inte gör det. Situationen gällande bristen på agerande har varit densamma under de senaste två åren beskriver EHT.

Lärarna beskriver att de agerar på allt som sker som de får kännedom om, men uppger att de säkert kan missa saker också. De menar att det placerar sig strategiskt på skolgården för att se allt.

Anmäla

Lärarna beskriver att om de reder ut en incident mellan de elever som saken gäller gör de inte alltid en anmälan. Om lärarna bedömer att en kränkning skett görs en anmälan till rektorn. Lärarna beskriver att

gränsdragningen är svår att göra och att de pratar med eleverna om de upplevt sig kränkta för att avgöra om saken ska anmälas som en kränkning.

Enligt lärarna har det inte skett någon skolgemensam diskussion om gränsdragningsproblematik gällande avvägningen om när en händelse ska anmälas som kränkning. EHT ger motsatt bild och beskriver att det funnits diskussioner på skolan om vad som utgör en kränkning. EHT ger även exempel på tre olika typer av kraftiga kränkningar som skett på skolan där ingen anmälan gjorts i två av fallen och en anmälan gjordes sent i det tredje fallet. I dessa fall borde det enligt EHT inte rått något tvivel om att anmälan skulle ske.

Rektorn har kännedom om att samtliga lärare inte skriver anmälningar. Rektorn beskriver att det hänt att vårdnadshavare kontaktat rektorn med uppgifter om att det skett en kränkning utan att anmälan gjorts. Rektorn säger att skolans arbete med anmälan av kränkande behandling behöver förbättras, men rektorn lyfter också att det blivit bättre.

Rektorns och EHT:s uppfattning är att det sker för få anmälningar generellt på skolan. Rektorn har diskuterat denna problematik i ledningsgrupp men inte med personalen. Visst värdegrundsarbete har skett med personalen men utan att vara tillräckligt enligt rektorn. Rektorn uppger att det även vore bra om hen hade möjlighet att via anmälningar identifiera om det är vissa elever som återkommande kränker andra. Sådan uppföljning görs inte i dagsläget, säger rektorn.

EHT uppger att all personal inte vet hur de ska göra en anmälan, och vet inte om information gått ut om detta. Anmälningsskyldigheten har det dock informerats om på skolan enligt EHT och rektorn. Lärarna säger att de vet hur de praktiskt och tekniskt ska göra en anmälan, men inte ännu hur uppföljningen ska ske digitalt. EHT uppger i intervjun att lärarna har angett att orsaker till att inte anmäla kan vara tidsbrist eller för att läraren anser sig ha rätt ut saken.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 5 § andra stycket skollagen framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Av 2 kap. 34 a § första stycket skollagen följer att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet

Av 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet

att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgr 22, 2.1 Normer och värden)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans ansvar att agera vid kränkningar och att anmäla till rektorn när elever blir utsatta för kränkande behandling.

Det framkommer i utredningen att det förekommer fysiska och verbala kränkningar på skolan en till flera gånger i veckan. Utredningen visar att det råder samsyn från eleverna, EHT och rektorn om att samtlig personal inte agerar vid kränkningar. Lärarnas bild är att de agerar vid kännedom om kränkningar men att saker kan missas. Skolledningen är medveten om problemet, men det har tillåtits fortgå över tid.

Utredningen visar att samtliga kränkningar på skolan inte anmäls och att det förekommit allvarliga incidenter som inte heller anmälts. Lärarna beskriver att de gör en avvägning i stunden om en elev upplevt sig kränkt eller inte för att avgöra om en anmälan ska ske. I utredningen framgår dock att allvarliga incidenter har uppmärksammats av personal men likväl inte anmälts. Utredningen visar även att underrapporteringen av anmälningar är generell på skolan och är omfattande givet utifrån beskrivningar av hur ofta kränkningar sker jämfört med det antal anmälningar som inkommit till rektorn under läsåret. Att anmälningar om kränkande behandling inte görs innebär att huvudmannen inte får kännedom om hela skolans problembild, att samtliga kränkningar inte utreds och att åtgärder för att förhindra

kränkande behandling inte vidtas. Detta medför negativa konsekvenser framför allt för eleverna på skolan och utgör en brist. Bristerna i agerandet vid kränkande behandling samt anmälan om sådan riskerar även att undergräva förtroendet för personalen på skolan från eleverna och påverka relationen mellan personal och elever.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Lidköpings kommuns verksamhet vid Örslösa skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller det förebyggande arbetet för studiero, ordningsregler, utredningar om ordningsstörande beteende, särskilt stöd samt arbetet mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Lidköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Arne Hellmark

Beslutsfattare
Signerat av: Arne Hellmark

X Karin Lilja

Föredragande
Signerat av: Karin Lilja

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Fredrik Nellemo medverkat.